

Fakta om säsongsinfluensa

Innehåll

Säsongsinfluensa – dödlig sjukdom.....	3
Skillnad på förkylning och influensa	4
Influensa – en virussjukdom.....	6
Influensa drabbar företag.....	8
Smitta inte mor- och farföräldrar.....	9
Knockar både kung och drottning.....	10
Vaccin förebygger influensa.....	11
Akuttabelt förebygger och botar.....	13
Tamiflu minskar lunginflammation.....	15
Vanliga frågor om influensa.....	16
Kontaktuppgifter Roche.....	18

Säsongsinfluensa – dödlig sjukdom

Vanlig influensa uppträder som epidemier som sprids över världen varje år. På norra halvklotet brukar influensasäsongen vara från november till april/maj. Barn och unga är de som oftast insjuknar i influensa. De svarar också för en stor del av smittspridningen. Däremot inträffar de flesta dödsfall i den äldre befolkningen och bland personer med vissa sjukdomar. Lunginflammation, som en följd av influensa, är den vanligaste dödsorsaken.

Under en vanlig influensasäsong avlider mellan 2 000 och 4 000 personer i Sverige, främst människor med vissa sjukdomar (exempelvis hjärtsvikt, diabetes, kroniskt obstruktiv lungsjukdom, KOL), personer med nedsatt immunförsvar (transplanterade, cancersjuka, hiv-positiva) och äldre personer. Men influensa kan även skörda liv bland barn.

Statistik

- Under en vanlig influensasäsong drabbas mellan 2 och 15 procent av den svenska befolkningen av influensa, alltså mellan 175 000 och 1,3 miljoner personer.
- Under en vanlig influensasäsong dör mellan 2 000 och 4 000 fler personer än normalt.
- Influensasäsongen 2000/2001 avled 3 409 personer av influensa/ bakteriell lunginflammation.

Mer statistik finns på Smittskyddsinstitutets hemsida:

http://www.smittskyddsinstitutet.se/SMItemplates/Article_2300.aspx

Skillnad på förkylning och influensa

Både influensa och förkylning är virusinfektioner och förväxlas ofta initialt eftersom båda kan ge hosta och halsont. Sjukdomarna orsakas av olika virus.

- En förkylning är en lindrig virusinfektion i näsa och hals.
- Influensa är en allvarligare sjukdom, med högre feber och dessutom smärta och värk. Riskerna för följsjukdomar är stor.

Så här skiljer man influensa från vanlig förkylning hos vuxna individer (barn och äldre kan uppvisa andra symptom):

<u>Symtom</u>	<u>Influensa</u>	<u>Förkylning</u>
Insjuknande	☐ Plötsligt, några timmar	☐ Gradvis
Feber	☐ Vanligt med feber över 39 grader i 3-4 dagar	☐ Sällsynt
Huvudvärk	☐ Mycket vanligt	☐ Sällsynt
Smärta, värk i muskler	☐ Vanlig och ofta svår	☐ Lätt
Hosta	☐ Torrhosta, ibland svår	☐ Hackhosta
Trötthet och svaghet	☐ Kan pågå i 2-3 veckor	☐ Mycket måttlig
Extrem utmattning	☐ Tidig och utpräglad	☐ Aldrig
Bröstsmärtor	☐ Vanliga	☐ Milda till måttliga
Nästäppa	☐ Ibland	☐ Vanligt
Nysningar	☐ Ibland	☐ Ofta
Halsont	☐ Ibland	☐ Vanligt

Läkemedel vid förkylning och influensa

Förkylning

- Förkylning kan ge feber – då är febernedsättande läkemedel effektivt.
- Vaccin och antivirala läkemedel fungerar inte mot förkylning.

Influensa

- Febernedsättande läkemedel hjälper mot febern, men stoppar inte virusutvecklingen i kroppen.
- Influensa går att förebygga med vaccin och antivirala läkemedel (akuttablett Tamiflu).
- Influensa går att behandla med antivirala läkemedel (stoppar virusutvecklingen i kroppen, minskar risken för följsjukdomar, kortar ner sjukdomsperioden och stoppar smittspridningen till andra personer).
- Antibiotika botar inte influensa. Däremot används antibiotika mot flera av influensans följsjukdomar; öroninflammation och lunginflammation.

Influensa – en virussjukdom

Så länge det funnits människor har det funnits influensa, med samma symtom då som nu: hög feber, muskelvärk, huvudvärk och torrhosta. Insjuknandet är snabbt, man blir väldigt sjuk inom några få timmar.

Smitta

Influensa är en virussjukdom och smittsamheten är mycket stor. Smittämnet finns i svalg hos den sjuka och sprids till andra som *luftburen droppsmitta* och *kontaktsmitta*.

Hur länge smittar man?

- Ett dygn innan till två dygn efter insjuknandet förökar sig viruset snabbast i kroppen. Då smittar man andra personer.
- Små barn är stora smittspridare – de tar ofta med sig influensa hem från dagis och skola.
- Det går att stoppa virusutvecklingen hos redan influensasjuka med antivirala läkemedel (tablett, oral suspension/lösning eller inhalator).

Hos människor finns tre olika influensavirus:

- typ A orsakar epidemier, kan även orsaka pandemier (hittills är det endast typ A-virus som har gett upphov till pandemier)
- typ B orsakar epidemier
- typ C orsakar bara lindriga infektioner som ofta förblir oupptäckta.

Influensa A-virus delas in i två undergrupper efter variationen på två ytproteiner; hemagglutinin (H) och neuraminidas (N). Proteinerna har betydelse, dels för virusets förmåga att tränga in i celler, dels för frigörandet av nya viruspartiklar.

Influensavirus förändras så att nya stammar uppstår. Just förmågan att snabbt byta skepnad är ett skäl till att man generellt inte blir immun mot influensa (om det inte är den typ man tidigare haft).

Diagnos

Diagnosen influensa ställs oftast utifrån patientens symtom och vetskapen om huruvida det har konstaterats influensafall i Sverige eller inte. Läget övervakas av Smittskyddsinstitutet dels med hjälp av veckorapportering från läkare i landet om patienter med misstänkt influensa, dels genom fall som bekräftas med laboratorieanalys.

Det är viktigt att den som tror sig ha influensa snabbt söker läkare för diagnos och för att få möjlighet till behandling. Framför allt gäller det äldre och sjuka som drabbas hårdast av följsjukdomar. Därför är det bra att lära sig skillnaden mellan influensa och förkylning.

Vanliga följsjukdomar

Det är vanligt att influensasjuka personer får bakteriella följsjukdomar (de orsakas alltså inte av influensaviruset):

- öroninflammation
- bihåleinflammation
- bronkit (luftrörskatarr)
- lunginflammation

Influensa drabbar företag

Enligt Världshälsoorganisationen svarar influensa för 10 procent av all sjukfrånvaro i världen under ett år. Det finns alltså all anledning för företag och samhälle att begränsa influensa (genom vaccin och antivirala läkemedel).

- Smittskyddsinstitutet bedömer att en normal influensaepidemi, som drabbar 10 procent av den arbetande befolkningen, innebär 4,8 miljoner förlorade arbetsdagar.
- Smittskyddsinstitutet räknar med i genomsnitt 6 dagars sjukskrivning per person.
- Den första dagen (karensdagen) betalas av den sjuke själv och resterande dagar av arbetsgivaren.
- Sjukfrånvaron leder till produktionsbortfall på svenska företag (men påverkar också samhällstjänster, exempelvis inställda operationer).

Influensavaccin kostar ungefär 160 kronor per person. Det antivirala läkemedlet Tamiflu kostar 211 per behandling (en förpackning).

Smitta inte mor- och farföräldrar

Låt inte mormor eller farfar passa de influensasjuka barnbarnen. Många äldre drabbas av influensa trots att de har vaccinerat sig. Det beror på att vaccin har sämre skyddseffekt på äldre personer, ibland så låg som 50 procent. Därför kan inte mor- och farföräldrar vara helt säkra när träffar sitt smittade barnbarn även om de är vaccinerade.

Äldre drabbas dessutom hårdare av influensa med ökad risk för följsjukdomar som lunginflammation och luftrörskatarr. Det är också fler äldre personer som avlider varje år av säsongsinfluensa.

Knockar både kung och drottning

Vad har tungviktaren Mike Tyson, drottning Silvia och svensk sjukvård gemensamt? Jo, de har alla knockats av influensa.

Inom idrottens värld kan influensa ställa till mycket elände. Tungviktsboxaren Mike Tyson må vara en hårding, men titelmatchen mot Clifford Etienne i februari 2003 fick han ställa in på grund av sänkläge – influensa.

Kungaparet hade tänkt åka till vinter-OS i Nagano 1998 för att följa de svenska deltagarna. Nu blev det inte så eftersom drottning Silvia fick influensa – liksom halva svenska skidlandslaget i längd.

Hur många idrottsmän och kvinnor har inte genom årens lopp tvingats inse att de får strunta i tävlingen eller matchen därför att de har däckats av influensa? Men det händer inte bara på idrottsarenorna...

Att stå på scen med influensa är inte att tänka på – vilket såväl världstenoren Luciano Pavarotti som Ulf Lundell, och en rad andra artister och skådespelare tvingats inse.

För någon kan andras elände bli den egna chansen... Den svenska operasångerskan Ann Hallenberg gjorde ett succéartat inlägg vid uppförandet av Händels oratorium i Zürich för ett par år sedan när världssopranen Cecilia Bartoli hade drabbats av influensa.

Influensaperioden i Australien infaller mellan april och oktober och var ett riktigt orosmoment för de idrottare som deltog i OS i Sydney 2000. De bodde trångt tillsammans i olympiska byn när WHO utfärdade en influensavarning för Sydney. Men det amerikanska laget försäkrade sig om bästa möjliga medaljchanser genom att ha antivirala läkemedel (akuttablett Tamiflu) i läkarväskan.

Vaccin förebygger influensa

Vilka ska vaccinera sig?

Influensavaccin är förstahandsvalet för att förebygga influensa. Normalt rekommenderas vaccinering av riskgrupper som av medicinska skäl annars kan drabbas extra hårt. Dit räknas personer med hjärtsvikt, kroniskt obstruktiv lungsjukdom, svår astma och alla över 65 år.

Svenska myndigheter överväger även ett vaccinationsprogram för barn mellan sex och 23 månader. Syftet är att minska konsekvenserna av influensa under de första åren i livet. Förslaget är resultatet av forskning som visar att små barn vinner lika mycket som gamla på att vaccineras.

Hur väl skyddar vaccin?

Vaccin beräknas ge ett 50- till 80-procentigt skydd mot influensa. Vaccin ger inte lika bra skydd för äldre som hos yngre. Vaccin ger inte heller lika bra skydd för dem som har nedsatt immunförsvar (till exempel transplanterade och hivsmittade). Det innebär att vissa blir sjuka trots att de har vaccinerats, men då blir sjukdomen som regel lindrigare och komplikationerna färre.

Vaccinets sammansättning bestäms av WHO före den förväntade influensasäsongen. Beslutet tas i februari för norra halvklotet inför den kommande höstens influensa. Ungefär vart tionde år förändras influensaviruset efter att produktionsbeslutet är fattat. Då skyddar vaccinet inte mot rätt virusstam och blir mer eller mindre verkningslöst.

Få vaccinerar sig i Sverige

I en rapport från 2005, gjord på uppdrag av WHO, konstateras att Sverige har den nästa sämsta täckningen av influensavaccinering i hela västvärlden. År 2003 vaccinerades i Sverige 127 personer per tusen invånare. Bara Norge låg sämre till med 102 vaccinerade personer per tusen invånare.

Förutom att fler riskerar att insjukna under säsongsinfluensan hamnar Sverige i händelse av en pandemi i ett betydligt sämre utgångsläge än andra länder. Den mängd vaccin ett land får köpa kommer troligen baseras på hur mycket vaccin landet har konsumerat tidigare.

Minskar lunginflammation och dödlighet

Att vaccinering är effektivt visas i en studie som gjordes influensasäsongen 1998/1999 i Stockholms län med 250 000 personer över 65 år. Av dem vaccinerades 39 procent.

Behovet av sjukvård på grund av influensa minskade med 46 procent, lunginflammation minskade 39 procent och dödligheten med 57 procent i den vaccinerade gruppen, hos personer med ökad risk för komplikationer. Kostnaderna för sjukvården minskade med 30 miljoner kronor.

Akuttablett förebygger och botar

Tamiflu (oseltamivir) är en akuttablett mot influensa. Tamiflu används dels för att förebygga influensa, dels för att behandla redan influensasjuka personer. Tamiflu är effektivt mot olika typer av influensavirus, influensa A och influensa B. Tamiflu har i djurstudier även visat sig vara aktivt mot H5N1-virus, som är ett influensa A-virus.

Så fungerar det

På ytan av influensavirus finns ett enzym, neuraminidas. Det släpper viruspartiklar vidare till friska celler som därmed blir infekterade. Oseltamivir, den verksamma substansen i Tamiflu, spårar upp influensaviruset och blockerar enzymet. Då kan viruset inte längre sprida sig och infektera andra celler i kroppen. Dessutom stoppas smittspridningen till andra personer.

Behandling av influensasjuka

Tamiflu är godkänt för *behandling* av influensa hos barn (från ett års ålder) och vuxna. Tabletten måste tas inom 48 timmar efter de första symtomen för att stoppa virusutvecklingen i kroppen. Sjukdomsförloppet lindras och sjukdomsperioden blir kortare. Symtom som feber, muskelvärk och huvudvärk minskar.

Behandlingen pågår i fem dagar med en tablett två gånger om dagen.

Även vaccinerade personer som drabbas av influensa kan med framgång behandlas.

Förebygger insjuknande

Tamiflu är också godkänd för att *förebygga* influensa hos vuxna och barn (från ett års ålder) som har kommit i kontakt med influensavirus, exempelvis om någon i familjen blivit sjuk. Dosen för förebyggande behandling är en tablett om dagen i minst tio dagar.

Behandling av den första personen i ett hushåll som utvecklar influensa, tillsammans med förebyggande behandling av övriga familjemedlemmar, ger ett högt skydd; runt 90 procent klarar sig från att insjukna.

Kostnad

Tamiflu är receptbelagt. En förpackning med 10 tabletter kostar 211 kronor på apoteket.

Läkemedlet ingår i högkostnadsskyddet vid behandling av influensa.

Om läkaren väljer att skriva ut Tamiflu för att förebygga influensa (exempelvis i en familj med redan influensasjuka individer, eller på ett sjukhem där influensa förekommer) är det upp till läkaren att avgöra om läkemedlet ska ingå i högkostnadsskyddet.

Biverkningar

Tamiflu har få och övergående milda biverkningar. De vanligaste är illamående, kräkningar, diarré och huvudvärk. Risken för denna typ av biverkningar minskar om Tamiflu tas tillsammans med mat.

Tamiflu minskar lunginflammation

Tamiflu minskar risken för svåra komplikationer och död, enligt två nya studier.

Den första studien bygger på data från försäkringsbolag och omfattar nära 137 000 personer med influensa som inte har fått behandling och 39 000 som har fått anti-virusläkemedlet Tamiflu¹. Forskarna undersökte förekomsten av lunginflammation, hjärtinfarkt inom en månad efter diagnos hos dem som fått respektive inte fått oseltamivir.

Tamiflu minskade statistiskt signifikant riskerna för lunginflammation ($p=0.001$), död ($p=0.02$), och sannolikt även hjärtinfarkt ($p=0.06$) hos behandlade jämfört med obehandlade personer.

Den andra studien omfattar drygt 400 kanadensiska patienter som vårdades på sjukhus för influensa². De som behandlades med Tamiflu inom tre dagar efter de första symtomen hade en signifikant lägre risk för att avlida.

Källor

- 1) Nordstrom B et al. Reduction of influenza complications following oseltamivir use. Abstract S18-2, presenterad vid European Scientific Working Group on Influenza (ESWI) congress, Malta, 13 september 2005*
- 2) McGeer A et al. Clinical features of laboratory confirmed influenza illness requiring hispital admission in Ontari, Canada, Absract, presenterad vid European Scientific Working Group on Influenza (ESWI) congress, Malta, 11 september 2005*

Vanliga frågor om influensa

Vad är det för skillnad mellan förkylning och influensa?

Influensa känns igen på det mycket hastiga insjuknandet – inom bara någon timme får man hög feber, frossa och värk. Vanlig förkylning har oftast ett långsamt förlopp med halsont, snuva och ”slemmig” hosta.

Den som en gång har haft influensa vet skillnaden, medan den som aldrig har varit drabbad ofta använder ordet influensa för olika förkylningssymtom.

Är det farligt att få influensa?

Ja, influensa är en sjukdom med hög dödlighet. En vanlig influensasäsong avlider mellan 2 000 och 4 000 personer i Sverige. Dödsfallen orsakas framför allt av lunginflammation. Den beror på att virusinfektionen påverkar den influensasjukas motståndskraft mot bakterier som orsakar lunginflammation. Främst drabbas äldre och personer med redan tidigare nedsatt immunförsvar.

Det vanligaste rådet är att ”ta det lugnt, bädda ner dig”. Finns det ingenting som hjälper?

Absolut. Det finns en akuttablett, Tamiflu, som stoppar virusutvecklingen i kroppen, stoppar smittspridningen till andra människor och minskar risken för följsjukdomar. Somliga läkare tycker att man ska vänta och se, andra tycker att man ska minska risken för öroninflammation hos barn och lunginflammation hos äldre genom att använda antivirala läkemedel. Dessutom kostar en enda sjukskrivningsdag mycket mer än en förpackning Tamiflu.

Vilka bör vaccinera sig mot influensa?

Personer över 65 år och vissa medicinska riskgrupper (exempelvis personer med hjärtsvikt, KOL eller svår astma) rekommenderas att vaccinera sig varje år. Men alla vuxna som vill kan vaccinera sig (utom personer som är allergiska mot ägg eftersom vaccinviruset odlas i hönsägg). Det kostar ungefär 160 kronor. Många arbetsgivare erbjuder dessutom sina anställda att kostnadsfritt vaccinera sig.

Hur bra skydd ger vaccin?

Vaccin beräknas ge ett 50- till 80-procentigt skydd mot influensa. Vaccin ger inte lika bra skydd för äldre som hos yngre, inte heller för dem med nedsatt immunförsvar. Det innebär att vissa blir sjuka trots att de vaccinerats, men tack vare vaccinet blir sjukdomen lindrigare.

Finns det olika sätt att skydda sig mot influensa?

Ja, det finns antivirala läkemedel i tablettform som kan tas för att förebygga influensa under kortare perioder, till exempel i familjer där en person har insjuknat. Det har mycket hög skyddseffekt; ungefär 90-procentigt skydd. Men för att få ett säsongsskydd är vaccin förstahandsalternativet och antivirala läkemedel ett komplement.

Kan man bli immun mot influensa?

Nej, även om man har haft influensa en gång är ingen garanti för att man inte kan få det igen. Influensavirus har en förmåga att förändras och är inte exakt detsamma från den ena säsongen till den andra. Eftersom viruset ständigt byter skepnad förmår kroppen inte heller bygga upp ett försvar.

Går influensa att bota?

Nej, däremot finns det antivirala läkemedel som stoppar virusutvecklingen i kroppen och förkortar sjukdomstiden. Det minskar risken för öroninflammation och livshotande följsjukdomar som lunginflammation.

Fungerar antibiotika mot influensa?

Nej, influensa orsakas av virus, och antibiotika fungerar inte mot virus. Det enda som fungerar mot influensavirus är antivirala läkemedel.

Däremot brukar antibiotikaförskrivningen öka under influensasäsongen på grund av influensans följsjukdomar; öron-, bihåle- och lunginflammation som orsakas av bakterier.

Kontaktuppgifter Roche

Kontaktpersoner

Elisabeth Gottfridsson, produktchef, 08-726 12 42, 070-652 25 04

Ulrika Nillroth, medicinskt ansvarig, 08-726 12 70, 070-673 92 02

Adress

Besöksadress: Liljeholmsstranden 5

Postadress: Box47327, 100 74 Stockholm

Telefon

Växel: 08-726 12 00

Pressjour: 0706-18 31 11

Hemsidor

www.roche.se

www.flu.se

Om Roche

Roche, med huvudkontor i schweiziska Basel, är ett av världens främsta forskningsinriktade företag inom läkemedel och diagnostik. Som leverantör av innovativa produkter och tjänster för tidig upptäckt, prevention och behandling av sjukdomar bidrar Roche till att förbättra människors hälsa och livskvalitet. Roche är världsledande inom diagnostik och den största leverantören av läkemedel inom cancer och transplantation. Roche är även marknadsledande inom virologi. Roche har cirka 65 000 anställda i 150 länder, har ett flertal allianser och samarbetspartners inom forskning och utveckling, och är bland annat majoritetsägare i Genentech och Chugai.

Roche AB (läkemedel) har 130 anställda i Sverige och har kontor på Liljeholmsstranden i Stockholm.